

Iris Schijvens en Menno Adelaar (LAKS) over het praktijkgerichte programma

“Leerlingen hebben een praktijkvak, dan willen ze het ook als praktijkvak ervaren”

Tekst: Anne Wesseling, 11 april 2022

Het praktijkgerichte programma binnen het vmbo is volop in ontwikkeling. Wat zijn inmiddels de ervaringen van leerlingen op pilotscholen? Het LAKS (Landelijk Actie Komitee Scholieren) organiseerde een online bijeenkomst om dat in kaart te brengen. Het advies na afloop: blijf leerlingen betrekken bij de ontwikkeling van het praktijkgericht programma en maak van het praktijkvak ook écht een praktijkvak.

Bij de online bijeenkomst waren zo'n vijftig leerlingen van pilotscholen uit het hele land aanwezig, die onder meer de praktijkprogramma's volgden van Technologie & Toepassing en Dienstverlening en Producten. Het LAKS staat positief tegenover de praktijkgerichte programma's, aldus bestuursleden Iris Schijvens en Menno Adelaar, die de bijeenkomst coördineerden en met de leerlingen in

gesprek gingen. Iris: “We vinden het een heel mooi initiatief, omdat leerlingen kennismaken met de echte werkweld, zodat ze kunnen ontdekken wat ze wel en niet interessant vinden.” Daarbij is het belangrijk dat leerlingen ook hun stem kunnen laten horen: zij ervaren de praktijkgerichte programma's in de praktijk en weten als geen ander wat voor hen goed werkt en wat beter zou kunnen.

Wat was jullie eerste indruk, na deze bijeenkomst?

Menno: “De leerlingen zijn over het algemeen heel positief over de praktijkvakken. Ze vinden het ook bijzonder om aan de pilots mee te doen en ze willen ook heel graag betrokken worden in vervolgstappen, want zij weten als geen ander wat de goede en minder goede dingen zijn.

‘We hoorden vooral enthousiast verhalen over de praktijkvakken’

Er waren ook mensen van SLO en het ministerie van OCW bij de bijeenkomst aanwezig. De leerlingen hadden het gevoel dat ze echt gehoord werden en kwijt konden wat ze op school deden.” Iris: “Meedoen aan zo’n pilot is voor leerlingen best bijzonder: jij gaat als een van de eersten het onderwijs volgen wat over een paar jaar door alle leerlingen in het vmbo gevolgd gaat worden. Leerlingen vonden het ook speciaal dat ze mee mochten praten over wat zij moesten leren, en mee kunnen helpen om een zo goed mogelijk programma te ontwikkelen voor leerlingen in de toekomst.”

Waar zijn leerlingen blij mee?

Menno: “We hoorden vooral enthousiaste verhalen over de praktijkvakken. Dat is iets dat op veel scholen echt goed gaat. Er was bijvoorbeeld een school die veel connecties had met bedrijven, leerlingen gaan daar vaak naar bedrijven toe om die van binnen te zien zodat ze echt een goede indruk krijgen van wat daar gebeurt. Er waren ook leerlingen die voor het praktijkvak zelf van alles gingen ondernemen en organiseren, en leerden hoe je dat moet aanpakken en hoe je andere mensen erbij kunt betrekken.” Iris: “Een meisje vertelde dat ze met de hele klas een lunch hadden georganiseerd voor de ouders in de buurt, en dat ze niet alleen de uitnodigingen voor de

ouders hadden gemaakt, maar ook zelf de broodjes hadden klaargemaakt en met die ouders aan tafel zaten bij hun evenement. Ze vond het leuk dat al die verschillende rollen ook daadwerkelijk aan bod kwamen tijdens de activiteit – en dat gewoon op een reguliere schooldag.”

Menno: “Er was ook een school die zorgde dat leerlingen van verschillende richtingen samen activiteiten gingen ondernemen, waarbij bijvoorbeeld Techniek en Toepassing meer het technische stuk deed van de activiteit en Dienstverlening en Producten meer het organisatorische deel. Dat vond ik ook een mooi voorbeeld. Bij de praktijkvakken zie je op veel scholen echt concrete successen.”

Gaven leerlingen ook aan wat er beter zou kunnen?

Menno: “Er zijn ook scholen waar leerlingen minder bedrijven bezoeken en vooral op school in de les aan de slag gaan. Die leerlingen gaven aan dat ze dat echt jammer vonden, zeker nu ze van anderen hoorden hoe het óók kon.” Iris: “Laat de leerlingen écht in de praktijk bezig zijn. Dat is de belangrijkste tip die we willen meegeven aan pilotscholen die nog niet veel echt in de praktijk doen. Want leerlingen hebben een praktijkvak, dan willen ze dat ook wel als praktijk ervaren! Dat

praktijkvak helpt leerlingen om hun interesses te ontdekken, maar ook te ontdekken welke werkvelden er binnen die sector zijn.” Menno: “En als je een casus behandelt of iets ontwerpt en het vervolgens ook zelf uitvoert, weet je waar je het voor doet. Het is motiverend én je leert er op die manier het meest van.”

Is het programma voor de leerlingen duidelijk genoeg?

Menno: “Dat verschilt per school. Sommige leerlingen waren nauwelijks op de hoogte van het examenprogramma, maar er waren ook leerlingen van pilotscholen die het goed uitlegden. Het examenprogramma van het praktijkgericht programma is best ingewikkeld, dus zij hadden voor de leerlingen een soort samenvatting van het examenprogramma gemaakt.”

‘Het moet juist het begin worden, zodat leerlingen ook bij de ontwikkeling het praktijkgericht programma betrokken blijven’

‘Laat de leerlingen écht in de praktijk bezig zijn’

Die leerlingen kregen een boekje waarin precies stond wat ze moesten kunnen en kennen aan het einde van een periode. Dat geeft houvast. Voor het LAKS is dat een belangrijk punt: zeker als het praktijkgericht programma over een paar jaar voor alle leerlingen wordt ingevoerd, moeten ze goed op de hoogte zijn van wat het programma precies inhoudt en wat er van hen wordt verwacht.”

Wat gaven leerlingen nog meer aan als verbeterpunten?

Iris: “Dat ze soms iets meer mogelijkheden zouden willen in de uitvoering en het examenprogramma, zodat ze ruimte hebben om zichzelf te ontwikkelen op hun eigen manier.” Menno: “Bijvoorbeeld door diversiteit binnen de praktijkopdrachten, zodat je de mogelijkheid hebt om te kiezen of je met je groepje een ontwerp gaat maken, of juist wilt bouwen aan een schaalmodel. Ik sprak bijvoorbeeld een leerling die bij het praktijkvak iets moest ontwerpen en dat vond hij verschrikkelijk, hij had veel liever het ontwerp in de praktijk willen uitwerken. Dat paste veel beter bij hem. Dus het zou mooi zijn als daar binnen de opdrachten ruimte voor is.” Iris:

“Dat vonden we interessant om te horen, want het sluit ook aan bij een van de speerpunten van het LAKS dit jaar: de ruimte voor meer onderwijs gericht op de eigen ontwikkeling.”

Hoe gaat het verder na deze online bijeenkomst? Blijven jullie meepraten over het praktijkgericht programma?

Menno: “Natuurlijk is het niet de bedoeling dat het na deze bijeenkomst klaar is: ‘Oh, we hebben de leerlingen gesproken, dus hier laten we het verder bij’. Het moet juist het begin worden, zodat leerlingen ook bij de ontwikkeling betrokken blijven. We zijn zelf ook weer gevraagd om aanwezig te zijn bij de volgende bijeenkomst om daar weer opnieuw met leerlingen in gesprek te gaan. Maar het is ook belangrijk dat wij niet alleen op met leerlingen praten, maar dat het ministerie van OCW ook zelf initiatief neemt om in gesprek te gaan met leerlingen.” Iris: “En dat gaat ook gebeuren, we merken dat OCW en SLO heel graag met leerlingen in gesprek willen gaan. We hebben bij deze bijeenkomst trouwens ook veel leerlingen gesproken die zich op een breder vlak willen gaan inzetten en hun stem willen laten horen binnen het onderwijs. Leerlingen waren na afloop van deze bijeenkomst ook echt

enthousiast, en zeiden dat ze eigenlijk helemaal niet wisten dat ze als scholier überhaupt konden meepraten over dit soort dingen. Leerlingen ontdekten dat ze écht hun stem kunnen laten horen over het onderwijs!”

Kunnen leerlingen zich melden bij het LAKS?

Iris: “Zeker! Op 31 mei organiseren we samen met SLO opnieuw een bijeenkomst voor de leerlingen, zodat we met hen in gesprek kunnen gaan over het praktijkgericht programma. Daar zijn alle leerlingen welkom die een pilotprogramma volgen en daarover willen meepraten.” Menno: “En dan is de bijeenkomst hopelijk wel fysiek!”

Dit artikel is geschreven i.o.v. SPV.

Fotografie: Hetty van Oijen